

Diumenge, 14 de novembre de 2004

Josep-Lluís Carod-Rovira

Obrir portes a l'esperança

Des de Catalunya, fa anys que seguim l'evolució d'Euskalherria amb simpatia, preocupació i esperança, segons els moments. Personalment, hem compartit taula i sobretaula, amb ciutadans bascos de tots els colors, que divergeixen en moltes coses menys en una: un compromís vital, personal, apassionat, amb el present i el futur del seu poble. Avui, estem convençuts d'estar a les portes d'una nova etapa política i institucional. Ens trobem davant d'un escenari nou que pot permetre avançar, a un ritme més accelerat que mai, cap a la plena normalització nacional del país. La recuperació de vitalitat per l'euskera, la nova perspectiva territorial amb Navarra com a referent inclusiu de la reconstrucció nacional, les iniciatives polítiques, tan governamentals com alternatives, per superar el marc estatutari vigent des de 1979, així com una economia consolidada que permet al País Basc comptar amb l'administració dels recursos propis, són símptomes que així ho indiquen.

El conflicte polític històric entre un Estat Espanyol uninacional, unicultural i unilingüe, concebut per imposar un model uniforme més que no pas per facilitar la convivència igualitària en drets i deures entre els diferents pobles i les seves aspiracions nacionals, només és pot resoldre deixant enrere la violència que paralitza les solucions polítiques. La violència estructural de l'Estat, que amb decisions com el tancament de diaris (Egin i Egunkaria), la persecució dels electes d'Udalbiltza o la il·legalització de Batasuna -amb la impossibilitat de ser votada a les urnes, com a opció exclusivament política-, només perpetua, innecessàriament, tots els sofriments del conflicte. Aquesta violència ha de desaparèixer. Però també la violència d'ETA ha de ser abandonada, de forma irreversible, per part dels que hi donen suport. Aquest serà, precisament, el gest més valent en tota la història de l'organització, potser. Però sí que es convertirà, segur, en la decisió de més transcendència política mai adoptada per aquest grup, per les conseqüències positives de tota mena que tindrà per al futur de la nació basca. En aquests moments, cal tenir el coratge i l'audàcia suficients per saber veure totes les possibilitats que s'obren, per mirar l'horitzó amb optimisme i superar el conflicte. I cal valentia per tractar la situació dels presos i valentia també per tractar la situació de les víctimes de la violència.

Ha arribat l'hora de la veritat i de trobar una sortida que desbloquegi la situació actual, un carreró sense sortida que no permet avançar més, que no és útil a la causa del poble basc i que dona arguments als contraris a la lluita política per l'autodeterminació nacional. Estem convençuts que res fa tanta por als contraris a la causa nacional basca com una majoria social a les urnes, aconseguida democràticament. La violència no uneix una societat, la divideix. No fa adeptes a una causa, sinó detractors d'una idea legítima. No suma adhesions i persones, sinó que en resta. La violència no crea simpaties enlloc, sinó rebuig a tot arreu. El triomf del poble a les urnes, sí. Una victòria nacional així, més enllà dels partits, seria representativa

de la voluntat del poble basc, aconseguiria complicitats a l'exterior i legitimitat democràtica davant l'opinió pública internacional, tindria darrera seu tota la força invencible que només una majoria a les urnes pot donar i no tota la desaprovació contundent que rep sempre l'acció violenta.

Cal aprofitat, en clau positiva, a més, que totes les propostes de futur en termes democràtics vinguin exclusivament del camp nacionalista basc, mentre el PSOE s'immobilitza, sense veure-hi més lluny de l'actual Estatut i el PP adopta la postura més reaccionària possible, sense mirar més enllà de la immediatesa. I, quan res no es belluga, res no canvia i mai no s'avança. Perquè les solucions no es fan soles i mai no arriben si no es busquen. El PSOE que a través del govern espanyol ja ha recuperat el diàleg institucional amb el govern de Gasteiz- hauria de superar la dialèctica de confrontació, criminalització i persecució que ha caracteritzat els anys de govern del PP. I fóra bo que deixés de practicar una injustificable sintonia o silenci davant comportaments que donen continuïtat a l'herència ideològica franquista (des de la desfilada del 12-O fins a Galindo, Bono, Ibarra i Vázquez, entre altres lamentables manifestacions). El PSOE ha de ser també valent i demostrar que l'esquerra espanyola no té el mateix model de convivència i reconeixement de la diversitat que té la dreta. Ha d'abandonar, doncs, una concepció estatal uniformitzadora i autoritària, per acceptar la realitat plurinacional, pluricultural i plurilingüe de l'Estat.

Certament que per estimar el País Basc, o Catalunya, o qualsevol altre país del món, no cal ser d'esquerres. Hi ha molta gent que és conservadora perquè tem que els canvis (econòmics, tecnològics, culturals...) els siguin desfavorables i prefereixen l'ordre establert encara que sigui injust. Però, en el cas de nacions sense estat que volem deixar de ser-ne, hem de fer plantejaments que vagin més enllà de les nostres referències ideològiques més precises, si un dia volem ser majoria. Només així podrem ampliar les bases de coincidència col·lectiva perquè puguin ser assumides per la majoria del poble al qual van destinades. Però també és cert que, en definitiva, la superació de l'estat de dominació política d'un poble comporta la superació de les estructures que perpetuen la dependència. Conciliar tots dos factors obliga a un equilibri difícil, al qual només és possible d'aproximar-s'hi des d'una actitud dialèctica constant.

Nosaltres, independentistes catalans, membres de l'esquerra nacional d'un altre país, no pretenem, ni hem pretès mai, donar lliçons de res als ciutadans d'Euskalherria que aspiren també a la plenitud de la sobirania nacional i somien convertir-se en un poble lliure. Tan sols volem manifestar a totes les forces polítiques basques, i en especial a tota l'esquerra abertzale, al nacionalisme progressista -opció que veiem molt àmplia i plural-, que és ella qui té avui la màxima responsabilitat d'oferir vies de futur per sortir de l'etapa actual. I que disposa ara de l'oportunitat històrica d'encapçalar una alternativa política per mobilitzar, amb la força de la il·lusió col·lectiva, tota la societat basca, per tal de fer possible la transició cap a la llibertat nacional d'Euskalherria. En aquesta tasca política comptarà, sempre, amb la solidaritat de l'esquerra nacional catalana.

Després de la nostra entrevista amb ETA, a començaments d'any, vam redactar un document titulat 'Per la llibertat nacional i la solidaritat entre els pobles?', en el qual dèiem: 'Desitgem que el País Basc trobi vies d'entesa per superar, definitivament, les violències que condicionen negativament el funcionament normal de les institucions i la resolució de les reivindicacions nacionals basques per vies exclusivament polítiques, amb l'esperança que s'arribi a un escenari irreversible de pau i llibertat. Des del respecte, la solidaritat i la voluntat de no-ingerència, ens posem a disposició dels agents polítics i socials bascos, sense excepció, per contribuir, si cal, a fer possible aquest horitzó d'absència de violències, que ha de reconèixer també el dret del poble basc a l'autodeterminació. ?

Aquest és un compromís que reiterem avui, des de la nostra simpatia i solidaritat amb el poble basc. Ara és l'hora de la gent valenta. Ara és el moment d'obrir portes a l'esperança. Ara hi ha l'oportunitat d'actuar políticament, amb intel·ligència, i començar la marxa imparabile cap a la llibertat. Tant de bo no es desaprofiti.

(Escrit juntament amb Jaume Renyer i publicat al diari Berria en basc)